

JEŽÍŠ V ZÁPAS V GETSEMANE

Převod materiálu

Pavel Klinecký

Ž 22,2a+22,b-23+28b

Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil? A tys mi odpovíš.

O tvém jménu budu vyprávět svým bratřím, ve shromáždění tě budu chválit. Rozpomenou se a navrátí se k Hospodinu všechny dálavé země. Tobě se budou klanět všechny národy.

liturgické čtení-Mk 14,26-31

KLÍČOVÉ POJMY, DOBOVÉ A TEXTOVÉ SOUVISLOSTI

– **rozhovor na Olivové hoře:** Ježíš svým slovem upozorňuje, že nadcházející události

přicházejí jako soud. Klíčová část Ježíšova příběhu bude tedy vždycky vnímána jako pohoršení. Kdo pohlédne na cestu osamělého a troskotajícího Mesiáše, bude mít velice silný pocit, že tady už není co čekat. Starozákonní citát (Za 13,7) ovšem stvrzuje, že tato opuštěnost k cestě Mesiáše patří.

Reakce učedníků svědčí o tom, že naprosto nechápou, o čem jde. Petr mluví o svém odhodlání a ani Ježíšova replika upozorňující, že teď není čas na lidské pózy, ho v jeho siláctví nevyvede z míry. Takováto hluchá a samolibá lidská (církevní) řeč zaslouží jedině: aby byla souzena svými vlastními skutky. Jak bude příběh pokračovat, bude pokračovat i nyní, odhalujících prázdnotu takovýchto silných řečí.

– **Ježíšova modlitba:** poslední slovo, které jsme slyšeli od učedníků bylo sebejisté vychloubání (v.31), první, co slyšíme od Ježíše tváří tvář k Bohu, je vlastně vyznání nehotovosti a strachu. Na Ježíše padá strach a hrůza (v.33). Prožívá hluboké pochybnosti, má-li cesta utrpení a smrti nějaký smysl a cíl a má-li po této cestě jít zrovna on. Markovo podání zdrazňuje, že cesta Božího syna není jakési dopředu zrežirované drama, kde si jenom tenáť může vydechnout, že všechno dobře skončilo. Ježíš svou pochybnost a strach vyjadřuje na začátku modlitby. Ptá se, zda by se pro jeho příběh nenašlo snesitelnější řešení. Neprosí ovšem Boha všemohoucího, zda by nemohl jednou rozhodnout tak, jak chceme my. Nepředepisujeme Bohu řešení, diktované vlastním strachem a pochybnostmi. V klíčové chvíli řekne ALE – ne to, co chci já – nýbrž, co chceš ty. V modlitbě se svým strachem zápasí. Předestírá jej Otci – a nalézá Otce jako autoritu svrchovanější, než je vlastní strach. Ježíšova modlitba není výrazem otupělé odevzdanosti ani bezmyšlenkovité poslušnosti. Vytváří prostor pro nové svobodné rozhodnutí.

– **spánek učedníků** – učednické holedbání dostalo první velkou ránu. Petr a další nedokázali sdílet Ježíšův zápas. Spí spánkem slepoty, která nepoznává hloubku aktuálního ohrožení.

– **trojí opakování** vyjadřuje tíhu zápasu i velikost učednického nepochopení. Ježíšovo závěrečné, smutné ironické „jen spíte“ vyjevuje, že v rozhodující chvíli církev selhala.

– závěrečné „**HLE, syn člověka je vydáván**“ (v.14) není pouze spojovacím textem. Za dvěmi už je zrada, násilí, utrpení a smrt. Ale byl to Ježíš, kdo z téhle budoucnosti utvořil přítomnost. Vstupuje na cestu bezmoci a přejde po ní čím dál více osamocen. Ale je to on, kdo se touto cestou, cestou Beránka vydaného na porážku,

rozhodl jít.

– **zat?ení** – v evangelistov? podání je hlavním aktérem Jidáš. On organizuje spiknutí, p?ivedl vzbou?ence a dop?edu narežiroval bezproblémový pr?b?h. P?ichází v ?ele zástupu, nese tedy až jakési antikristovské rysy.

– **epizoda o zat?ení a út?ku mladíka** (v. 50-52) – utíká nahý, protože se mu zda?ilo vysmeknout z od?vu a zmizet. Epizoda nazna?uje dramati?nost situace, v dané chvíli skute?n? šlo o život. U?edníci nešli za Ježíšem jako „n?jaký mladík” (14,50), byli navíc rychleji pry? než on.

ÚSKALÍ TEXTU

– neretušujte ani Petrovo chvástání (nap?. tím, že to Petr myslel dob?e), ani hloubku a nep?íjemnou syrovost, se kterou Marek lí?í getsemanský zápas. U?ednická povrchnost a Ježíš?v zápas stojí proti sob? v hlubokém kontrastu, který je jedním ze stavebních kamen? p?íb?hu. Oslabíme-li kontrast, ztratí p?íb?h na své zv?stné dynami?nosti. Ježíšovo p?itakání k Boží v?li není výrazem odevzdanosti, rezignace. ?íkáme-li my „bu? v?le tvá” o všem, co nás v život? potká, není to výraz víry, ale projev duchovní povrchnosti a fatalismu, který se skute?nou vírou nemá nic společného.

POM?CKY

– obrázek modlícího se; motiv Petrova vychloubání m?žete nazna?it fotografií n?jakého boxera, pop?. známého herce, který kandiduje na senátora atd. –tj. „vždy p?ipraveného ?lov?ka“ k velkým úkol?m.

MOTIVA?NÍ UVEDENÍ DO P?ÍB?HU

Otázka pro mladší a st?ední školní v?k

– hovo?te s d?tmi o tom, jak mluví ten, kdo se vychloubá: na co takový ?lov?k zapomíná? co si neuv? domuje? Zkuste, a? d?ti vymyslí, co by ?ekl n?jaký vychloubavý kamarád ve chvíli, když paní u?itelka na chvíli opustí t?ídu.

Otázka pro starší školní v?k

– byli jste n?kdy v situaci, že vás všichni vaši známí opustili? Byli jste naprosto bez pomoci?

6. OSNOVY VYPRÁV?NÍ

a) poznámky a osnova pro mladší školní v?k:

Soust?ete se zejména na Ježíšovu p?edpov?? o utrpení a Petrovo vychloubání – Petr již jednou musel uslyšet tvrdé napomenutí – „Jdi mi z cesty, satane.” (Mk 8,33) Getsemanský zápas nemusíte vykreslovat do detail? – spíše ukažte, že u?edníci, v?etn? Petra, byli oby?ejnými lidmi, kte?í se mýlili, d?lali velká p?edsevzetí a pak je nesplnili. U?edníci nebyli zbožn?jší než my nebo naši otcové, matky, d?dové a babi?ky atd. Marek pak p?ipomíná, že n?kdo – nikoli Petr – se pokusil o obranu Ježíše (13,47), a „všichni ho opustili a utekli” (14,50).

I. Motivace

II. Ježíš na Olivové ho?e p?edvídá rozprchnutí u?edník?, mluví o vzk?íšení a zve u?edníky do Galileje

III. Petr už podruhé odmítá možnost Ježíšova utrpení

IV. Petr se vychloubá, že Ježíše neopustí

V. Ježíšova odpov?? – o trojím zap?ení

VI. Petr stup?uje své sliby – nabízí i sv?j život

VII. Ježíš se modlí v Getsemanské zahrad? – t?ikrát adresovaná prosba Otcí

VIII. U?edníci spí a nev?dí nic o Ježíšov? zápase

IX. U?edník Jidáš p?ichází s ozbrojenci a ozna?uje Ježíše uctivým pozdravem a bratrským políbením

X. Ježíš se brání slovem a kdosi se ohání me?em

XI. Ježíš zat?en a u?edníci ute?ou pry?

b) poznámky a osnova pro st?ední a starší školní v?k

– starším d?tem krom? dramatického p?íb?hu vypráv?jte poklidnou, avšak ve skute?nosti dramatickou scénu modlitebního zápasu – Petr už zde „opouští“ Ježíše, a Ježíš mu to p?ipomíná (v.37) . Z u?edník? si vybírá t?i – práv? ty, kte?í nerozum?li jeho zv?sti o utrpení (8,33; 10,35-40).

I. Motivace

II. Ježíš na Olivové ho?e p?edvídá rozprchnutí u?edník?, mluví o vzk?íšení a zve u?edníky do Galileje

III. Petr už podruhé odmítá možnost Ježíšova utrpení

IV. Petr se vychloubá, že Ježíše neopustí

V. Ježíšova odpov?? – o trojím zap?ení

VI. Petr stup?uje své sliby – nabízí i sv?j život

VII. Ježíš se chce pomodlit

VIII.Žádá Petra, Jakuba a Jana o spoluú?ast – bd?ním, sv??uje jim svou úzkost

IX. Ježíšova modlitba v osamocení a prosba

X.U?edníci spí a nechápou Ježíš?v zápas – Ježíšovo napomenutí Petra k bd?losti, u?edníci ml?í – neschopni se ?ímkoli ospravedlnit

XI. Po t?etí modlitb? Ježíš ohlašuje p?íchod rozhodující chvíle

XII. U?edník Jidáš p?ichází s ozbrojenci a ozna?uje Ježíše uctivým pozdravem a bratrským políbením

XIII. Ježíš se brání slovem a kdosi se ohání me?em

XIV. Ježíš zat?en a u?edníci ute?ou pry?

VYPRÁVNÍ

I. MOTIVACE

Dnes bude zvláštní vypráv?ní. Napovídá to už list z našich desek. Je jinak ?íslovaný, podívejte se (V III), a hlavn? – je to obrázkový seriál. Víte, jak se takovým seriálem ?íká? (Comics.) A víte, pro? se mi to nad tímto vypráv?ním v?bec nechce ?íkat? Protože „comics“ je od „comic strips“, to znamená anglicky komické pásky, veselý kreslený seriál. Ale na našem p?íb?hu nic komického ani veselého není, to vidíme na první pohled.

Pro? autor dnes zvolil zpracování kresleným seriálem? To se d?lá vždycky, když chceme hodn? bohatý d?j vypráv?t vt?snat do krátkého vypráv?ní. Kdybychom m?li vypráv?t celý dnešní d?j, bylo by to dlouhé. Je to p?íb?h celého velikono?ního týdne – i v Bibli je to ?tení skoro na hodinu. P?íb?h si m?žeme prohlédnout. Víme-li, co pat?í do prázdných „bublin“, m?žeme to doplnit. Ale podrobn? budeme vypráv?t jenom dv? polí?ka – první dv? z prost?ední ?ady.

II. PO VE?E?I PÁN?

P?edcházející polí?ko seriálu napovídá, že to, na co se hlavn? soust?edíme, se odehrává po Ve?e?i Pán?, po poslední ve?e?i Ježíše s u?edníky. Tam u?edníci slyšeli dv? v?ci smutné a jednu radostnou. Smutné bylo, že mezi u?edníky je zrádce a že Ježíše ur?it? ?eká utrpení a smutný konec. Radostné bylo, že ten konec nebude skutečný konec, že ještě n?co p?ijde. Ježíš p?i ve?e?i napov?d?l, že bude pít „nový kalich v Božím království“. Co tím asi myslel? (Vzk?íšení.)

U?edníci by m?li být spíš skromní a tiší. Jejich Mistra za chvíli ?ekají hrozn? t?žké chvíle a navíc mají mezi sebou zrádce.

III. PETR – SKÁLA NEVÍ, O? JDE

Ale u?edníci n?jak nepochopili, co Ježíš ?íkal. Hlavn? Petr, ten, který m?l vždycky mezi u?edníky hlavní slovo. Byl jeden z nejstarších, první u?edník. Te? se cítí state?n? a siln?, jako by ani nepat?il mezi ty, o nichž Ježíš p?i ve?e?i ?ekl „moje krev se vylévá za mnohé“. Petr p?ece s ostatními u?edníky chodil s Ježíšem, mluvil s ním, jedl a pil, modlil se a zpíval. Myslel si, že on za Ježíšovo trápení nem?že? Jako kdybychom si my mysleli, že když chodíme do kostela, modlíme se a zpíváme, nic jsme mu neud?lali a nepot?ebujeme jeho odpušt?ní! Veliký omyl!

„Všichni se strachy rozute?ete“, ?íká Ježíš o u?ednících a Petr se za?íká: „Kdyby všichni, já ne!“ „Práv? ty, Pet?e, než skon?í tahle noc, než kohout dvakrát zakokrhá, hned t?íkrát zap?eš, že m? znáš!“ A Petr, místo aby pochopil, že i o n?m byla ?e? p?i ve?e?i Pán?, znovu ujiš?uje Ježíše i sebe, že nezradí. Dokonce tvrdí, že je ochoten položit život. V?bec netuší, co ?íká. Musí ješt? mnoho zažít, než porozumí. Musí být sv?dkem k?íže a vzk?íšení.

IV. MODLITBA ?LOV?KA

Pak p?išli na místo, kam chodili ?asto. Bylo to trochu za m?stem, byl tam klid, ?íkalo se tam Getsemane. Ježíš v?d?l, že ho ?ekají strašn? t?žké chvíle, a cht?l se na n? p?ipravit. Jak se m?že ?lov?k p?ipravit na t?žké chvíle? (R?zn?, ale také – a p?edevším – modlitbou.) I Ježíš modlitbu znal, u?il p?ece sám u?edníky modlit se (Mt 6,5-14). Te? cht?l být p?i té p?íprav? sám, jen s t?mi úpln? nejbližšími. Poprosil Petra, Jakuba a Jana, aby neusnuli a mysleli na n?ho.

Sám poodešel stranou. Bylo mu úzko, m?l strach. Bylo mu úzko z toho, co ho ?eká. Komu by nebylo? M?l strach, že to nezvládne, že nebude dost silný. Kdo by byl? Ježíš m?l strach a bylo mu úzko jako každému jinému ?lov?ku. Tehdy byl nám, ostatním lidem, nejbliže. Tak dokázal, že zná i ty nejhorší lidské chvíle, úzkost, osam?ní a strach. (Už nikdy nikdo nem?že ?íci: „Kdyby Pán B?h byl, tak by to takhle nenechal! On neví, co to je, takhle trp?t!“ Pán Ježíš ví, co to je takhle trp?t.) V modlitb? p?iznává svou slabost a prosí o sílu. Ale ne?íká Bohu: „Dej, a? se to nestane, a? na ten k?íž nemusím.“ Když ?íká „ne co já chci, ale co ty chceš“, není to laciné shazování odpov?dnosti na Boha, ani nepokorné prosazování vlastní v?le. Ježíš chce poznat Boží v?li a pak se jí bude ?ídit.

To je rozdíl mezi Petrem a Ježíšem. Petr slibuje „i kdybych m?l um?ít, neopustím t?“, jako by m?l dost sil. Víme, jak to dopadlo. Ježíš v úzkosti a strachu prosí o síly, které nemá. I tady víme, jak to dopadlo.

V. SLIBY CHYBY

Pak se Ježíš vrátil k u?edník?m. A i ti nejbližší, Petr (zase on!), Jakub a Jan – co d?lali? Bd?li, modlili se za n?ho? Povídali si o n?m tiše, p?emýšleli, jak ho povzbudit? Nikoli, už tady zklamali. Usnuli. Nevydrželi ani tu první únavu a první smutek. Ježíš je vzbudil a znovu požádal, aby nespali a modlili se s ním; Sám poodešel op?t stranou a zase se modlil jako prve. Pak se vrátil se k u?edník?m – a co myslíte? Zase spali. Probudili se a rozespale blekotali. Ani podruhé nedokázali splnit sv?j slib, že Ježíše neopustí.

To se do uk?ižování stane u?edník?m ješt? víckrát. Petr bude zapírat, že Ježíše v?bec kdy znal. Bude mít strach, že když pronásledují u?itele, p?jdou brzy po jeho žácích. M?l strach z posm?chu, prohry, pronásledování. A tak budou utíkat všichni (Mk 14,50). Tak utíkali mnozí, když m?li vyznat, že jsou k?es?ané. T?eba za minulého režimu, když k?es?ané m?li potíže s p?ijetím na školu nebo pracovat jako u?itelé. Ale je to v nás i dnes: p?iznat se, že v?ím v Boha, který není vid?t, a že v?ím, že Pán Ježíš Kristus byl vzk

Říšen, když na to není žádný důkaz, to není legrace. Přiznat, že věřím, že mý má Pán Bůh, že o mně vůbec ví, to chce také odvalu!

Petr také napřed netušil, kolik to chce síly. A dokud neviděl kříž a nebyl svědkem vzkříšení, netušil ani, kde tu sílu vzít. Až když pochopil, proč byl Ježíš ukřižován, pochopil také, kde vzít tu sílu.

Proč byl Ježíš ukřižován? Aby bylo vidět, jaký je člověk pod křížem „v celé své kráse“, se svými slabostmi, chybami a vinami. Ale hlavně aby bylo vidět, jak velká je Boží láska. Ani kříž ji nezlomí!

VI. ZRADA A ZATČENÍ

Potom přišel Jidáš a představitelé moci – státní i náboženské. (Všimli jste si, že na prvním obrázku z našeho seriálu dávají Jidášovi peníze pánové, kteří mají na krku zrovna takové tabulky, jako má pan farář na taláru? Ano, byli to tehdejší představitelé náboženského života – jako u nás pan farář. Hrozná představa!) A spousta žumilů a pobudů; ti si vzali klacky a hole. Jidáš Ježíše označil předem dohodnutým znamením – políbením. Ti, kdo přišli Ježíše zatknout, by se mohli splést, nevěděli, jak Ježíš vypadá. Tak jim ho Jidáš takhle ukázal. Smutné znamení!

Ještě naposledy se Ježíš s výtkou zeptá: Proč ho přišli zatknout v noci, na skryté místo, když ho denně viděli ve městě veřejně učit a kázat! Kdo se nemá za co stydět, dělá to veřejně, jako to dělal Ježíš. Kdo se za své činy stydí, dělá je potají. Jako velekněz...

Pak už Ježíš nikomu nic nevytýkal, nikoho nenapomínal, na nic se neptal. Věděl, že teď už má jen jeden úkol: dosvědčit Boží lásku, opravdu, jak se říká, až za hrob. Za hrob Josefa z Arimatie...

VII. NAHATÝ MLÁDENEČEK

Nakonec Marek zmiňuje zajímavý „mikropříběh“. Když všichni utíkají, utíká i nějaký kluk, který má na sobě jen kousek plátna. Toho chytili. On se jim ale vytrhl, nechal jim v ruce jen ten kus plátna a utekl. Nahý.

Víc, než kdo to byl, nás bude zajímat, proč takovou nicotnou událost autor do evangelia zachytil. Ukazuje, že opravdu šlo v té chvíli o život, takže není divu, že ušedníci utekli ještě dříve než ten kluk. Nebo má ten prchající nahý ukázat nás samé – že tváří v tvář Ježíšovu ukřižování jsme všichni nazí a prchající? Je to tak, jsme taková? I my dnes, tváří v tvář velikonočnímu příběhu?

Modlitba

Pane Bože, na kříži Pána Ježíše Krista vidíme, jací jsme my lidé. Zapíráme to a máme strach, aby nám neublížilo, že o tobě víme. Umíme zradit, za peníze uděláme leccos. Umíme ublížit druhému, umíme se posmívat, jako bychom neměli srdce. Ale na kříži Pána Ježíše Krista také vidíme, jak velká je tvoje láska. Jak se nezastaví ani před naší lhostejností, bezcitností a slabostí. Děkujeme ti za to. Prosíme, ať tvou lásku vidíme, když se cítíme slabí a křehcí. Prosíme, ať tvou lásku vidí všichni lidé na celém světě a mají z ní radost. Amen

PODNĚTY PRO ROZHOVOR

– zavázali jste se někomu přísahou?

– byl Petr zbožnější než ostatní? (Byl dál než ostatní; odvážnější v životě víry; získal si u Ježíše větší důvěru)

než ostatní; větší odpovědnost; rozum?l lépe Ježíšova cesta než ostatní?)

– požadoval Ježíš po učednících, aby se zapřísahali? (Kázání na hoře – Mt 5,33-37)

– nutil vás někdo k přísahání, že nesmíte něco prozradit?

– jaký je rozdíl mezi slibem a vychloubáním? V jaké situaci nejčastěji něco slibujeme? (že něco napravíme, uskutečníme něco, co jsme měli udělat) Když se chlubíme, máme pocit, že jsme něco zvládli nebo něco zvládneme, protože jsme „borci“. Byli učedníci v pokušení si o sobě myslet, že jsou „borci“?

– nutil Ježíš Boha-Otce k nějakému řešení? Má getsemanská modlitba nějaký společný motiv s modlitbou, kterou Ježíš naučil učedníky a tedy i nás?

– co si představujete pod slovy „zápas víry“?

-zápasí Ježíš s Bohem, jak nějaký zápasník? Jakých prostředků užívá? Jak Hospodin odpovídá?

– odchází Ježíš z getsemanského zápasu nějak podobně? poznamenán jako praotec Jákob ze „zápasu o požehnání“ u potoka Jabok?

– znáte nějakého proroka, který také modlitebně hovořil s Hospodinem, a jejich hovor lze nazvat duchovním zápasem? (Jeremiáš 19,7-12)

– víte, jakým pozdravem se zdravili také první křesťané? (bratrské políbení)

– vzpomenete si z dějepisů na někoho, kdo se zachoval podobně jako Jidáš?

Odkaz na píseň

[Byl jsi tam, když byl křtěn můj Pán](#)

[Jezu Kriste, štědrý kněze](#)

[Proč jen mlčíš, Pane](#)

[Vy silní ve víře \(SV382\)](#)

[Vím, Pane, sám \(SV371\)](#)

[Shromáždil člověk prý moudrosti své poklad](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 1](#)

Téma

[Velikonoce](#)

Biblický odkaz (kat)

[Marek 14,26–52](#)